

El mes de juny de 1985 es va jubilar Alfredo San Miguel Arribas, director del Museu de Geologia, i uns mesos més tard en va ser nomenada directora Alicia Masriera, conservadora del Museu des de 1969. En aquest període es van mantenir com a personal tècnic dedicat a les col·leccions, a part de la directora que també s'encarregava de les seccions de Petrologia i Geologia, tres conservadors, dos d'ells, Carles Curto (Mineralogia) i Julio Gómez-Alba (Paleontologia) ja en plantilla abans del Centenari i un tercer, Jaume Gallemí (Paleontologia), que hi va ingressar el 1986. Durant aquests anys es va aconseguir personal auxiliar que va ajudar a portar a terme moltes activitats i a suplir la manca de recursos econòmics. És important l'impuls que es va donar a les exposicions temporals que es feien una vegada l'any, com a mínim, moltes amb col·laboradors externs [53, 84, 121]. El Museu es va dedicar així mateix a cuidar la part didàctica de la geologia. [69, 116]

La part corresponent a publicacions va tenir un paper important per difondre tant la recerca del Museu com la de col·laboradors externs i donar a conèixer la institució fora de les nostres fronteres. L'aparició, el 1990 de *Treballs del Museu de Geologia de Barcelona* marca especialment aquesta època. [105, 118, 152]

Es van rebre ajuts externs per a la realització d'altres activitats com ara l'homenatge a Lluís Marià Vidal l'any 1992 [78, 164, 165, 166], coincidint amb l'organització, per part del Museu, de les VIII Jornades de Paleontologia. [115, 152]

L'any 1996 es va crear un laboratori de làmina prima, indispensable per a la secció de petrologia, que va quedar a càrrec de Jaume Costea i en el qual es confeccionen preparacions per a la recerca, l'exposició i la didàctica.

Es van produir donacions d'interès, com la d'Isidre Gurrea i la de Martí Madern [149, 167], es van continuar rebent donacions de minerals de particulars i es van fer sortides de camp per a la recol·lecció de roques, en especial sedimentàries.

L'any 1988 (Centenari del parc de la Ciutadella) es va restaurar la façana del Museu Martorell i l'any 1992, en virtut de la Llei de museus de la Generalitat de Catalunya, es va atorgar al Museu la denominació de Museu de Geologia de Barcelona amb el número 151 del Registre de Museus.

El mes de junio de 1985 se jubiló Alfredo San Miguel Arribas, director del Museo de Geología, y unos meses más tarde fue nombrada directora del mismo Alicia Masriera, conservadora del Museo desde 1969.

En este periodo se mantuvieron como personal técnico dedicado a las colecciones, aparte de la directora que también se encargaba de las secciones de Petrología y Geología, tres conservadores, dos de ellos, Carles Curto (Mineralogía) y Julio Gómez-Alba (Paleontología) ya en plantilla antes del Centenario y un tercero, Jaume Gallemí (Paleontología), que ingresó en 1986.

Durante estos años se consiguió personal auxiliar que ayudó a desarrollar muchas actividades y a suplir la falta de recursos económicos. Es importante el impulso que se dio a las exposiciones temporales que se efectuaban una vez al año, como mínimo, muchas con colaboradores externos [53, 84, 121]. El Museo se dedicó asimismo a cuidar la parte didáctica de la geología. [69, 116].

*La parte correspondiente a publicaciones tuvo un papel importante para difundir tanto la investigación del Museo como la de colaboradores externos y dar a conocer la institución fuera de nuestras fronteras. La aparición, en 1990 de *Treballs del Museu de Geologia de Barcelona* marca especialmente esta época. [105, 118, 152]*

Se recibieron ayudas externas para la realización de otras actividades como el homenaje a Lluís Marià Vidal el año 1992 [78, 164, 165, 166], coincidiendo con la organización, por parte del Museo, de las VIII Jornadas de Paleontología. [115, 152]

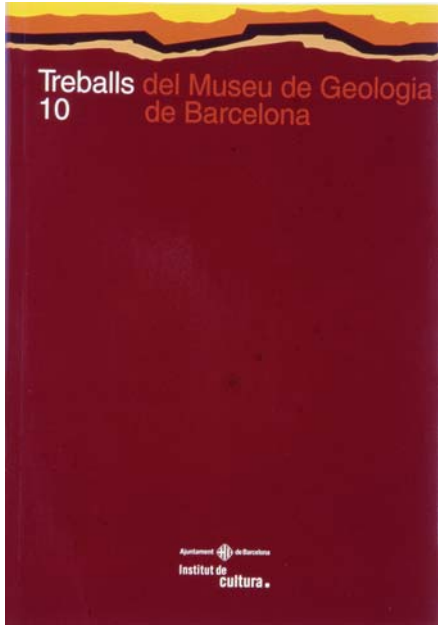
El año 1996 se creó un laboratorio de lámina delgada, indispensable para la sección de petrología, que quedó a cargo a Jaume Costea y en el que se confeccionan preparaciones para la investigación, la exposición y la didáctica.

Se produjeron donaciones de interés, como la de Isidre Gurrea y la de Martí Madern [149, 167], se continuaron recibiendo donaciones de minerales de particulares y se efectuaron salidas de campo para la recolección de rocas, en especial sedimentarias.

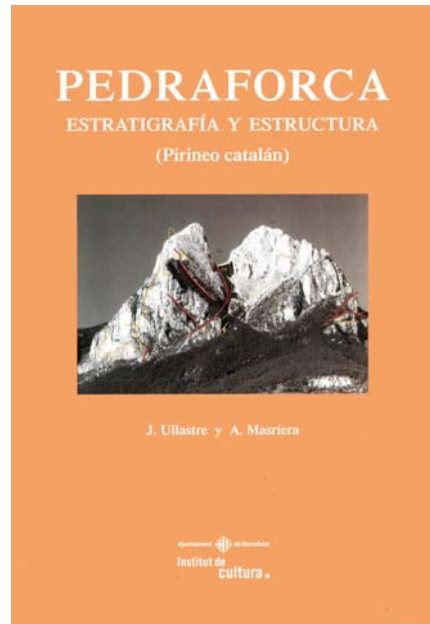
El año 1988 (Centenario del parque de la Ciutadella) se restauró la fachada del Museo Martorell y el año 1992, en virtud de la Ley de museos de la Generalitat de Catalunya, se otorgó al Museo la denominación de Museo de Geología de Barcelona con el número 151 del Registro de Museos.

**VI. El Museu de Geologia de Barcelona:
una nova etapa de recerca, recol·leccions,
donacions, activitats i publicacions.
1985–1999**

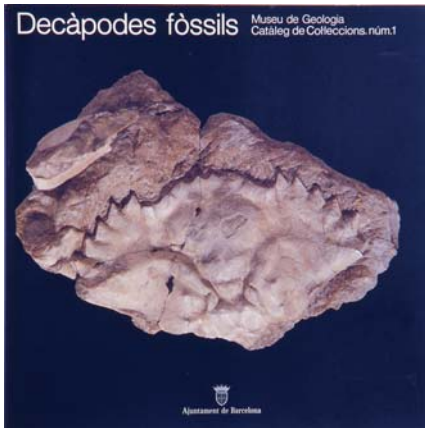
***VI. El Museo de Geología de Barcelona:
una nueva etapa de investigación, recolecciones,
donaciones, actividades y publicaciones.
1985–1999***

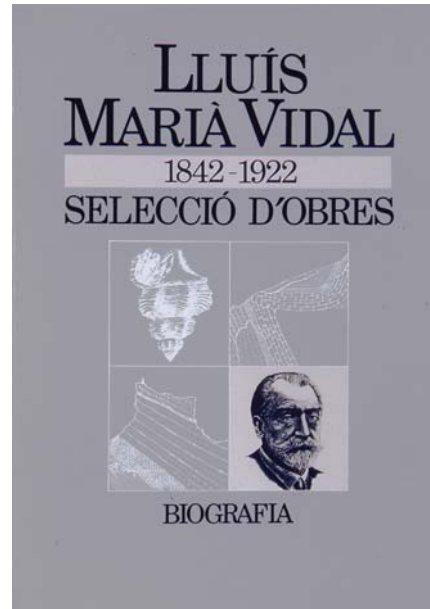
105

106

107

108

105 Treballs del Museu de Geologia de Barcelona

Coberta del número 10 d'aquesta publicació periòdica editada pel Museu de Geologia. Va ser iniciada l'any 1990 dins de les publicacions de l'Ajuntament de Barcelona. Aquest número publica una relació de tots els treballs i articles que formen part de la revista fins a l'any 2001. Posteriorment se n'han publicat tres números més. [105, 152]

105 Treballs del Museo de Geología de Barcelona

Cubierta del número 10 de esta publicación periódica editada por el Museo de Geología. Se inició el año 1990 dentro de las publicaciones del Ayuntamiento de Barcelona. Este número publica una relación de todos los trabajos y artículos que forma parte de la revista hasta el año 2001. Posteriormente se han publicado tres números más. [105, 152]

106 Treballs de geologia regional

Coberta de la separata del treball "Pedraforca: estratigrafia y estructura (Pirineo catalán)", publicat a *Treballs del Museu de Geologia de Barcelona* núm. 12. És un dels darrers estudis geològics amb cartografia original i detallada que, des de 1990, es van publicar periòdicament en aquesta revista com a contribució al millor coneixement geològic de les serralades sudpirinenques de Catalunya. En altres números de *Treballs* han aparegut estudis geològics inèdits sobre altres àrees pirinenques. Aquestes publicacions són el resultat d'una recerca continuada i metòdica que aporta dades que donen lloc a nous punts de vista sobre la complexa evolució geodinàmica, durant el cicle alpí, del Pirineu. [156]

106 Trabajos de geología regional

Cubierta de la separata del trabajo "Pedraforca: estratigrafía y estructura (Pirineo catalán)", publicado en Treballs del Museu de Geologia de Barcelona nº 12. Es uno de los últimos estudios geológicos con cartografía original y detallada que, desde 1990, se vienen publicando periódicamente en esta revista como contribución a un mejor conocimiento geológico de las sierras surpirenaicas de Cataluña. En otros números de Treballs se han publicado estudios geológicos inéditos sobre otras áreas pirenaicas. Estas publicaciones son el resultado de una investigación continuada y metódica que aporta datos que nos ofrecen nuevos puntos de vista sobre la compleja evolución geodinámica, durante el ciclo alpino, del Pirineo. [156]

107 Catàleg de col·leccions

Coberta del primer i únic número de la sèrie "Catàleg de col·leccions del Museu de Geologia", iniciat pel servei de publicacions de l'Ajuntament de Barcelona. La sèrie no va tenir continuïtat i la revista *Treballs del Museu de Geologia de Barcelona* va assumir aleshores la publicació d'altres catàlegs. [76]

107 Catálogo de colecciones

Cubierta del primer y único número de la serie "Catálogo de colecciones del Museo de Geología", iniciado por el servicio de publicaciones del Ayuntamiento de Barcelona. La serie no tuvo continuidad y la revista Treballs del Museu de Geologia de Barcelona asumió entonces la publicación de otros catálogos. [76]

108 Publicacions monogràfiques

L'any 1992, el Museu de Geologia va commemorar amb el nom de "Projecte Vidal'92" el 150 aniversari del naixement de l'insigne enginyer de mines i geòleg Lluís Marià Vidal. Sota la coordinació de Jaume Gallemí es realitzà una exposició itinerant sobre el personatge i la reimpressió, en tres volums, d'algunes de les seves obres. [164, 165, 166] A més es va publicar una extensa biografia en català i castellà deguda a Julio Gómez-Alba, de la qual mostrem la coberta. [78]

108 Publicaciones monográficas

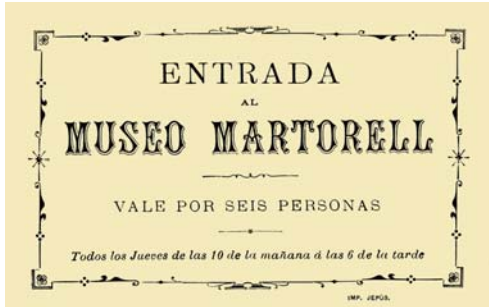
En el año 1992, el Museo de Geología conmemoró con el nombre "Proyecto Vidal'92" el 150 aniversario del nacimiento del insigne ingeniero de minas y geólogo Lluís Marià Vidal. Bajo la coordinación de Jaume Gallemí se realizó una exposición itinerante sobre el personaje y la reimpressió, en tres volúmenes, de algunas de sus obras. [164, 165, 166] También se publicó una extensa biografía en catalán y castellano realizada por Julio Gómez-Alba, de la que se muestra la portada. [78]

109

110

111

112

Exposició de publicacions i diferents documents del Museu

109 Vitrina de la Sala de Mineralogia i Petrologia de l'Edifici de Geologia (Museu Martorell) en la qual s'ha exposat temporalment una relació de publicacions editades pel Museu des de 1912 fins a l'actualitat. [118] Hi destaquen els *Treballs i Memòries* del Museu Martorell i la Junta de Ciències Naturals de Barcelona (secció geològica), un diploma de 1906 de la concessió de la Medalla d'Or al Museu Martorell per la seva instal·lació de marbres i sals de Cardona i la medalla concedida al Museu Martorell pels Amics de Museus de Barcelona, l'any 1978.

110 La mateixa vitrina mostra altres documents com ara tríptics d'exposicions, invitacions a diferents actes organitzats pel Museu, etiquetes del registre de col·leccions, postals i els *Treballs del Museu de Geologia de Barcelona* que van aparèixer el 1990. [105]

111 Entrada col·lectiva al Museu Martorell

És del final del segle XIX. Va ser impresa al taller del destacat tipògraf Jaume Jepús i Roviralta de Barcelona.

112 Anvers de la medalla concedida al Museu de Geologia "Martorell"

Va ser concedida amb motiu del centenari de la seva fundació pels Amics de Museus de Barcelona.

Al revers hi ha la inscripció següent:

"AMICS DELS MUSEUS
HOMENATGE AL
MUSEU DE GEOLOGIA "MARTORELL"
I A LA MEMÒRIA DEL SEU FUNDADOR
IL·LRE. SR. FRANCESC MARTORELL I PEÑA
AMB MOTIU DEL SEU CENTENARI
BARCELONA, MCMLXXVIII"

Exposición de publicaciones y diferentes documentos del Museo

109 *Vitrina de la Sala de Mineralogía y Petrología del Edificio de Geología (Museo Martorell) en la cual se ha expuesto temporalmente una selección de publicaciones editadas por el Museo desde 1912 hasta la actualidad. [118] Destacan los Trabajos y Memorias del Museo Martorell y la Junta de Ciencias Naturales de Barcelona (sección geológica), un diploma de 1906 de la concesión de la Medalla de Oro al Museo Martorell por su instalación de mármoles i sales de Cardona y la medalla concedida al Museo Martorell por los Amigos de Museos de Barcelona, el año 1978.*

110 *La misma vitrina muestra otros documentos como trípticos de exposiciones, invitaciones a diferentes actos organizados por el Museo, etiquetas del registro de colecciones, postales y los Treballs del Museu de Geologia de Barcelona que aparecieron en 1990. [105]*

111 Entrada colectiva al Museo Martorell

Es de finales del siglo XIX. Se imprimió en el taller del destacado tipógrafo Jaume Jepús i Roviralta de Barcelona.

112 Anverso de la medalla concedida al Museo de Geología "Martorell"

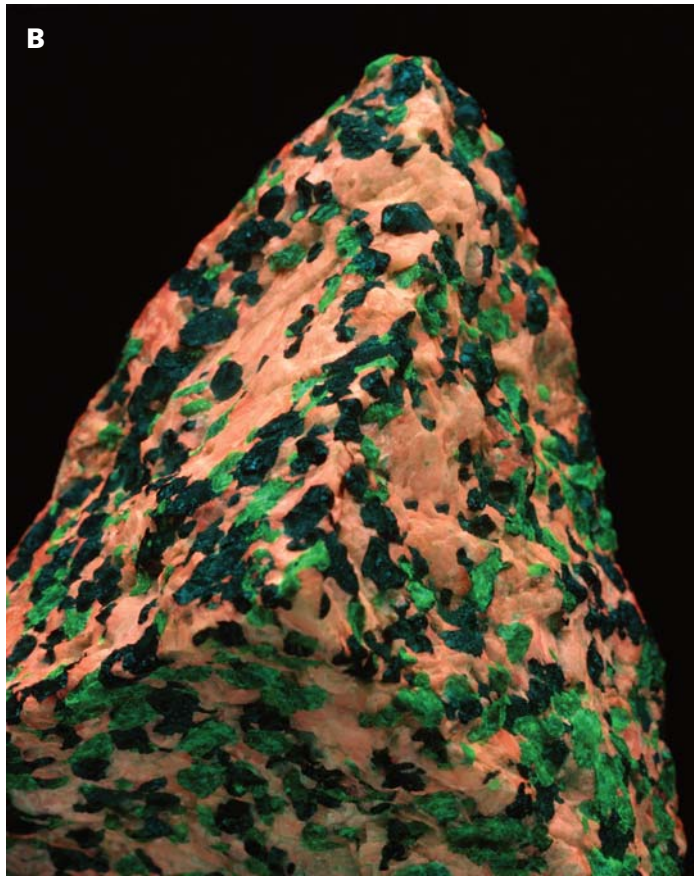
Fue concedida con motivo del centenario de su fundación por los Amigos de Museos de Barcelona.

En el reverso figura la siguiente inscripción:

"AMICS DELS MUSEUS
HOMENATGE AL
MUSEU DE GEOLOGIA "MARTORELL"
I A LA MEMÒRIA DEL SEU FUNDADOR
IL·LRE. SR. FRANCESC MARTORELL I PEÑA
AMB MOTIU DEL SEU CENTENARI
BARCELONA, MCMLXXVIII"

113

L'espai de fluorescència

Els minerals fluorescents presenten una propietat física que requereix una exposició especial mitjançant llums adequades. L'actual espai de fluorescència va ser dissenyat per l'empresa Calidoscopi de Barcelona. Amb la nova presentació es poden observar els minerals amb llum natural i amb llum ultraviolada d'ona curta i d'ona llarga.

113 Exempler de Willemite sobre calcita

Franklin, Nova Jersey (EUA). Núm. 9961
Mida 18 x 11 cm

A. Observació amb llum natural.

B. Observació amb llum ultraviolada d'ona curta.

El espacio de fluorescencia

Los minerales fluorescentes presentan una propiedad física que requiere una exposición especial mediante luces adecuadas. El actual espacio de fluorescencia fue diseñado por la empresa Calidoscopi de Barcelona. Con la nueva presentación pueden observarse los minerales con luz natural y con luz ultravioleta de onda corta y de onda larga.

113 Ejemplar de Willemite sobre calcita

Franklin, Nueva Jersey (EE.UU.). Nº 9961
Medida 18 x 11 cm

A. Observación con luz natural.

B. Observación con luz ultravioleta de onda corta.

114

115

116

117

114 Quars (ametista)

Viladrau (Osona). Núm. 14432

Mida 7 x 8 cm

Cristalls en ceptre sobre ortòclasi. Durant segles, l'ametista, varietat lila o morada del quars, ha estat molt apreciada com a gemma. És la pedra dels bisbes. Les ametistes del Montseny són conegudes des de antic i la seva existència ha estat ressenyada en diferents escrits. Donació de Carles Curto (conservador de Mineralogia del Museu de Ciències Naturals de la Ciutadella) l'any 1991. [98]

114 Cuarzo (amatista)

Viladrau (Barcelona). Nº 14432

Medida 7 x 8 cm

Cristales en cetro sobre ortoclase. Durante siglos, la amatista, variedad lila o morada del cuarzo, ha sido muy apreciada como gema. Es la piedra de los obispos. Las amatistas del Montseny son conocidas desde antiguo y su existencia se ha reseñado en diferentes escritos. Donación de Carles Curto (conservador de Mineralogía del Museo de Ciencias Naturales de la Ciutadella) el año 1991. [98]

115 Sulvanita

Pay Khoi, Korní (Rússia). Núm. 14439

Mida 9 x 4,5 cm

Exemplar d'una espècie molt rara que no sol formar cristalls visibles a ull nu. Donació del professor de mineralogia Joan Carles Melgarejo, de la Universitat de Barcelona, l'any 1991.

115 Sulvanita

Pay Khoi, Korní (Rusia). Nº 14439

Medida 9 x 4,5 cm

Ejemplar de una especie muy rara que no suele formar cristales visibles a simple vista. Donación del profesor de mineralogía Joan Carles Melgarejo, de la Universidad de Barcelona, el año 1991.

116 Andalusita

Sierra Albarrana (Còrdova). Núm. 14590

Mida 12 x 11 cm

Es tracta d'una perfecta cristallització d'una localitat clàssica. Donació de l'any 1993, feta per Jordi Fabre, col·leccionista i comerciant, col·laborador del Museu.

116 Andalcita

Sierra Albarrana (Córdoba). Nº 14590

Medida 12 x 11 cm

Se trata de una perfecta cristalización de una localidad clásica. Donación del año 1993, efectuada por Jordi Fabre, coleccionista y comerciante, colaborador del Museo.

117 Estibiconita pseudomòrfica d'estibina

San Luis de Potosí (Mèxic). Núm. 14634

Mida 25 x 3 cm

Cristall prismàtic. Donació de l'any 1998 de Joan Claramonte, mineralogista aficionat que sovint ha aportat exemplars al Museu.

117 Estibiconita pseudomòrfica de estibina

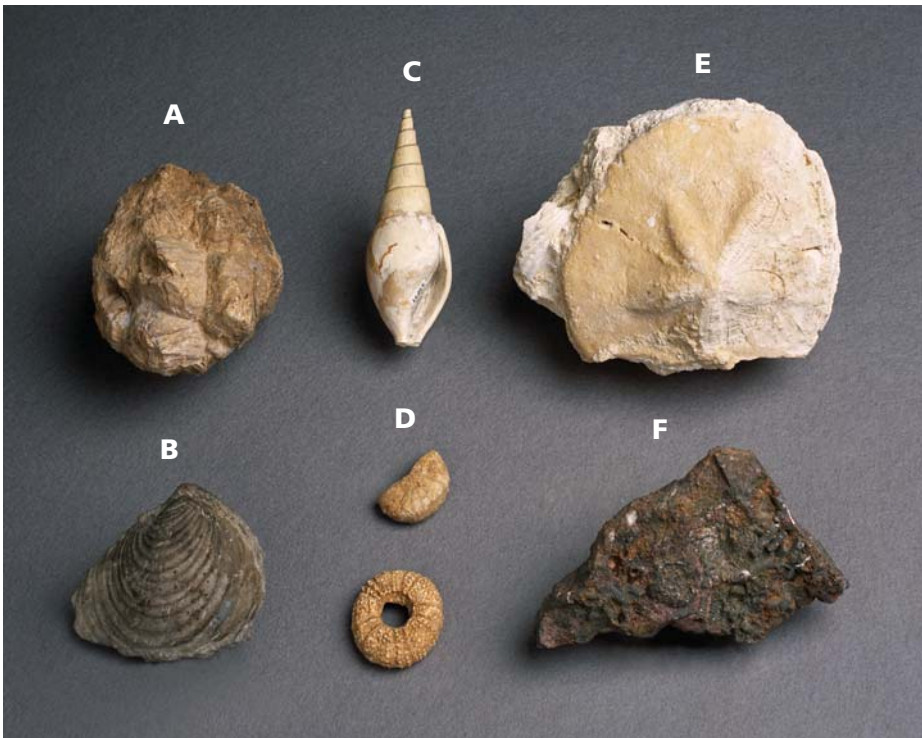
San Luis de Potosí (Méjico). Nº 14634

Medida 25 x 3 cm

Cristal prismático. Donación del año 1998 de Joan Claramonte, mineralogista aficionado que a menudo ha aportado ejemplares al Museo.

118

119

El jaciment triàsic de Collbató (Baix Llobregat)

Aquest jaciment va proporcionar, el 1987, els exemplars complets d'holotúries més ben conservats del registre fòssil. Es tracta d'un fet excepcional donat que aquests invertebrats marins, en morir, solen disgregar-se i només es troben en forma de petitíssimes plaques disperses en el sediment.

Fruit de la recerca del personal del Museu de Geologia, les noves espècies erigides a partir d'aquests exemplars constitueixen una contribució important a la paleontologia.

118 *Collbatothuria danieli* Smith i Gallemi, 1991

Triàsic mitjà (Ladinià). La Pedrera d'en Rogent. Collbató (Baix Llobregat). Núm 32274. Holotip. Mida 30 x 27 mm [150]

119 La col·lecció Gurrea

Aquests exemplars procedeixen de la col·lecció d'Isidre Gurrea, registrada el 1995, que consta d'uns 4.500 exemplars (essencialment invertebrats) procedents de Catalunya i la resta d'Espanya, però també de països tan diversos com Portugal, el Marroc, Turquia, Noruega, França, Bèlgica, Anglaterra, Gal·les i els Estats Units. Tot i que els equinoderms fòssils hi tenen un pes important, la col·lecció conté tot tipus d'invertebrats. També hi són representades totes les èpoques geològiques, des del Paleozoic fins al Pliocè.

A. *Balanus tintinabulum*

Tortonià. Àguilas (Múrcia). Núm. 33460
Mida 107 x 100 x 80 mm

B. *Inoceramus sagensis* Owen

Campanià. Fígols (Berguedà). Núm. 33712
Mida 99 x 71 x 36 mm

C. *Tibia dentata*

Tortonià. Lavern (Alt Penedès). Núm. 33751
Mida 111 x 48 mm

D. *Tetragramma* sp.

Cenomanià. Grado del Pico (Segòvia). Núm. 34314/15
Mida 46 x 15 mm (exemplar inferior)

E. *Clipeaster scillae* Desmoulins

Burdigalià. Bellvei (Baix Penedès). Núm. 34582
Mida 144 x 129 x 48 mm

F. *Scyphocrinites elegans* Zenker

Silúric superior. Erfoud (Marroc). Núm. 35009
Mida 149 x 82 x 22 mm

El yacimiento triásico de Collbató (Barcelona)

Este yacimiento proporcionó, en 1987, los ejemplares completos de holoturias mejor conservados del registro fósil. Se trata de un hecho excepcional dado que estos invertebrados marinos, al morir, suelen disgregarse y sólo se encuentran en forma de pequeñísimas placas dispersas en el sedimento.

Fruto de la investigación del personal del Museo de Geología, las nuevas especies erigidas a partir de estos ejemplares constituyen una contribución importante a la paleontología.

118 *Collbatothuria danieli* Smith i Gallemi, 1991

Triásico medio (Ladiniense). La Pedrera d'en Rogent, Collbató (Barcelona). N.º 32274. Holotipo. Medida 30 x 27 mm [150]

119 La colección Gurrea

Estos ejemplares proceden de la colección de Isidre Gurrea, registrada en 1995, que consta de unos 4.500 ejemplares (esencialmente invertebrados) procedentes de Cataluña y del resto de España, pero también de países tan diversos como Portugal, Marruecos, Turquía, Noruega, Francia, Bélgica, Inglaterra, Gales y Estados Unidos. Si bien el peso de los equinodermos fósiles es importante en la colección, ésta contiene todo tipo de invertebrados. También están representadas todas las épocas geológicas, desde el Paleozoico hasta el Plioceno.

A. *Balanus tintinabulum*

Tortoniense. Águilas (Murcia). N.º 33460
Medida 107 x 100 x 80 mm

B. *Inoceramus sagensis* Owen

Campaniense. Fígols (Barcelona). N.º 33712
Medida 99 x 71 x 36 mm

C. *Tibia dentata*

Tortoniense. Lavern (Barcelona). N.º 33751
Medida 111 x 48 mm

D. *Tetragramma* sp.

Cenomaniense. Grado del Pico (Segovia). N.º 34314/15
Medida 46 x 15 mm (ejemplar inferior)

E. *Clipeaster scillae* Desmoulins

Burdigaliense. Bellvei (Tarragona). N.º 34582
Medida 144 x 129 x 48 mm

F. *Scyphocrinites elegans* Zenker

Silúric superior. Erfoud (Marruecos). N.º 35009
Medida 149 x 82 x 22 mm

120

121

122

123

Flora de l'Oligocè de Cervera (Segarra)

Mostra de la col·lecció Madern (1897–1975) ingressada al Museu l'any 1991. Pertany al jaciment de flora oligocena més abundant i important d'Espanya. Ha estat objecte d'estudi en aquest Museu i publicada els anys 1992 i 1996 a la revista *Treballs del Museu de Geologia de Barcelona*. [149, 167]

120 *Myrica arenasi* Arenes & Depape

Núm. 33211. Longitud 8,5 cm

121 *Lindera stenoloba* (Saporta) Laurent.

Núm. 32499. Longitud 6 cm

122 *Rhus pyrrhae* Unger

Núm. 33327. Longitud 4,7 cm

123 *Dalbergia bella* Heer

Núm. 32479. Longitud 2 cm

Flora del Oligoceno de Cervera (Lleida)

*Muestra de la colección Madern (1897–1975) ingresada en el Museo el año 1991. Pertenece al yacimiento de flora oligocena más abundante e importante de España. Ha sido objeto de estudio en este Museo y publicada los años 1992 y 1996 en la revista *Treballs del Museu de Geologia de Barcelona*. [149, 167]*

120 *Myrica arenasi* Arenes & Depape

Nº 33211. Longitud 8,5 cm

121 *Lindera stenoloba* (Saporta) Laurent.

Nº 32499. Longitud 6 cm

122 *Rhus pyrrhae* Unger

Nº 33327. Longitud 4,7 cm

123 *Dalbergia bella* Heer

Nº 32479. Longitud 2 cm